

Frälsningsarmén

Box 5090
102 42 Stockholm

Till
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

2018-08-29

Yttrande över SOU 2018:18 **Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst samhälle** Diarienummer Ku2018/00653/D

Inledning

Frälsningsarmén anser att utredningen på ett ambitiöst sätt problematiserat statens förhållande till trossamfund, villkor för statsstöd samt att värna religionsfriheten.

Frälsningsarméns yttrande är indelat i två avdelningar; *Formella krav* respektive *Demokratikriterier*. Därutöver har vi valt att yttra oss om vissa begrepp och definitioner som ligger till grund för utredningens förslag.

Vårt remissvar ska inte ses som uttömmande för hela utredningen. Snarare har vi valt att lyfta fram och kommentera de avsnitt i utredningen som berör samfundet Frälsningsarmén.

FORMELLA KRAV – kap 10

Nytt mål för statens stöd till trossamfunden

- Att skapa förutsättningar för trossamfund att bedriva en aktiv och långsiktig religiös verksamhet
- Upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på. Detta föreslås vara en målsättning, att jämföra med nuvarande direktiv där det är ett krav.

Frälsningsarmén välkomnar utredningens nya mål för SST. Det är viktigt att utredningen betonar det långsiktiga perspektivet. Dock finns en spänning mellan viljan att verka för långsiktighet och utredningens förslag om nya bidragsformer.

Förändringar av stödformerna – om att koka soppa på en spik

Om ett av utredningens mål är att värna och ge utrymme för religionsfriheten i Sverige genom olika bidragssystem och åtgärder så blir några av utredningens slutsatser och förslag lite märkliga.

Frälsningsarmén anser att det statliga stödet i första hand även i fortsättningen bör utgå som organisationsbidrag ”avsett för trossamfundens kärnverksamhet” (s. 25). Utredningen menar att andelen som fördelas som verksamhetsbidrag och projektbidrag bör öka (s. 233) på bekostnad av organisationsbidraget, men nämner inte i vilken omfattning. Samtidigt föreslår utredaren att nya bidragsformer ska introduceras vilka också ska få plats inom given budgetram, tillsammans med kostnaden för en utökad kontroll- och servicefunktion för dessa bidrag som då inte ökar, utan snarare minskar i storlek, samtidigt som de blir fler till antalet. Kontentan blir alltså att det kostar mer att fördela ett mindre antal kronor!

Fler projektbidrag skapar också inom trossamfunden behovet av en utökad administrativ förmåga och kompetens för att kunna formulera, hantera och redovisa de projekt som genomförs, vilket i sig medför ytterligare kostnader. Samtidigt ger erfarenheten vid handen att projekt inte hör hemma inom kategorierna ”långsiktighet” och ”arbetsro” utan alltför ofta handlar om tillskapade, kortsiktiga, resultatfixerade och stressande program som hjälper olika verksamheter att andas.

Frälsningsarmén förordar att regeringen istället väljer ett förhållningssätt där förtroendet för varandra alltför är utgångspunkten för att skapa förutsättningar för fortsatt religionsfrihet – inte en utökad kontroll.

Nya formella villkor kan leda till fler stödberättigade trossamfund

Det är rimligt att anta att dessa nya villkor kan leda till att fler, och mindre trossamfund, kan bli stödberättigade. Frälsningsarmén välkomnar detta men ser med oro på en situation där fler samfund med fler betjänande ska dela på stödmedel enligt nuvarande omfattning.

Frälsningsarmén förordar att myndigheten för SST anslås mer medel för att klara ökningen stödberättigande trossamfund.

Otydlig definition av krav på egenfinansiering

Utredningen föreslår under 5 § punkt 4: ”... i huvudsak får sin religiösa verksamhet finansierad av betjänade som är bosatta i Sverige” samt ”med i huvudsak avses en egenfinansiering av den religiösa verksamheten som uppgår till minst 51 procent och med bosatta i Sverige avses betjänade som är folkbokförda i Sverige”. Detta övervägs förtjänstfullt under avsnitt 11.3.4-11.3.6.

Frälsningsarmén är medveten om syftet med utredningens förslag kring egenfinansiering. Vi ser dock utmaningar med den snäva gränsdragningen som presenteras i författningskommentarerna och finner en fast procentsats svårhanterlig. Olika församlingars storlek och placering i landet ger olika förutsättningar. Frälsningsarmén vill se ytterligare förtydligande som stärker stödberättigade trossamfunds valfrihet att säkra egenfinansiering genom god förvaltning.

Skatteverket bör få i uppdrag att ta fram en ny beräkning gällande kostnader för avgiftshjälpen

Frälsningsarmén delar utredningens förslag och vill se nya kostnadsberäkningar. Det är rimligt antagande att digitaliseringen medfört en betydligt lägre kostnad för Skatteverket, än den som räknades fram vid *Utredningen om kyrkans personal och om samfundsstöd* (SOU 1997:45).

Det är också rimligt att anta digitaliseringen av administrationen, vida kompenserar inflation och andra kostnadsökningar som löner etcetera och att kostnaden för avgiftshjälpen sannolikt bör vara lägre än idag.

DEMOKRATIKRITERIER – kap 12

Ett demokratikriterium måste utformas utifrån tydligt angivna exkluderingskriterier

Utredningen har pekat på en rad utmaningar med nuvarande regelverk för demokrativillkor och tillämpningen av dessa.

Utredningens slutsats är att demokratikriterium ska utgå från tydligt angivna exkluderingskriterier. Vidare ska bevisbördan ligga hos myndigheten för SST. Frälsningsarmén välkomnar utredningens förslag men konstaterar att det råder olika spelplaner och villkor för statsstöd. Grundvillkoren för att uppbära statsstöd bör vara samma, oavsett vilken myndighet som ansvarar för stödet. Särskilt komplext blir det om man gör jämförelsen kring bidragshanteringen mellan Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) och SST. Frälsningsarmén anser därför att utredningens förslag bör tas i beaktande i andra utredningar.

Trossamfund en del av civilsamhället – särreglering försvårar samverkan med andra myndigheter

Utredningens avgränsning gäller registrerade trossamfund. Samtidigt är samfundens identitet och verksamhet långt vidare än definitionen ”en gemenskap som utövar religiös verksamhet genom gudstjänst, bön, meditation eller ritualer”.

Frälsningsarmén är ett registrerat trossamfund, en kyrka med ett omfattande socialt arbete. Vidare är Frälsningsarmén en av Sveriges största idéburna aktörer i välfärden, med allt från frivilliga insatser och egenfinansierad verksamhet till specialiserad social verksamhet med upphandlade avtal med över 160 stycken kommuner och landsting.

En särreglering av statsstöd till trossamfunden med en egen myndighet riskerar att fortsätta separera samfunden från såväl politiska diskussioner som samverkan med andra myndigheter. Särskilt problematiskt blir det för de trossamfund som likt Frälsningsarmén inte separerat delar av organisationen i egna juridiska personer för exempelvis det sociala arbetet.

Frälsningsarméns juridiska form och anknytning till SST får inte begränsa vår samverkan med myndigheter.

Olika villkor för statsstöd bryter mot religionsfriheten och diskriminerar trossamfund

Frälsningsarmén har dagligen omfattande kontakt med myndigheter på såväl lokal som nationell nivå.

I de ärenden som berör bidragsansökningar och formella samverkansformer upplever Frälsningsarmén stora hinder. Nuvarande demokratikriterier tillämpas olika av olika myndigheter. I de flesta fall leder det till krav på att organisationens struktur ska inrättas enligt en förutbestämd mall för att anses demokratiskt uppbyggd, samt att bevisbördan ligger på oss som sökande organisation. Det är lovvärt att utredningen presenterar förslag som stärker trossamfundens självständighet och rätten att värna sitt inre liv och styrelseform.

Det ger dock ytterst liten effekt för Frälsningsarmén om detta bara tillämpas av en myndighet då Frälsningsarmén är beroende av god samverkan med samtliga myndigheter. Frälsningsarmén vill därför se religionsfriheten stärkas enligt utredningens förslag och respekteras av samtliga myndigheter.

Enskilda företrädares agerande exkluderingsgrund för hela trossamfundet

Det räcker att en enskild församling, företrädare eller inbjuden föreläsare agerar klandervärt enligt exkluderingsgrunderna, vid ett enda tillfälle, för att hela trossamfundet ska upphöra att vara stödberättigat.

Frälsningsarmén anser att utredningens förslag leder till oproportionerliga konsekvenser. Visserligen nämns en undantagsregel men det är oklart vad som kan "fria" ett samfund från exkludering samtidigt som det i lagtexten föreslås tillämpas mycket restriktivt.

Vidare är definitionen av *företrädare* alldeles för bred för att ett samfunds omfattande kvalitetsledningsarbete ändå ska anses tillräckligt. Frälsningsarmén har såväl anställda, medlemmar och frivilligarbetare som i olika fall kan bedömas företräda samfundet.

Frälsningsarmén vill att trossamfunden ska bära ansvar för att åtgärda eventuella företrädares agerande. Endast i de fall det saknas upparbetade rutiner för att ta hand om klandervärt beteende och/eller i de fall ett trossamfund saknar handlingsförmåga, bör ett trossamfund kunna exkluderas.

KONSEKVENSANALYS kap 17

Öka anslaget till SST

Utredningens förslag leder till ökade förvaltningskostnaderna för SST. De ökade kostnaderna ska rymmas inom budgetanslag vilket betyder mindre stödmedel till trossamfunden; minskningen beräknas till 2 miljoner kronor. Detta ska ställas i relation till Frälsningsarméns ekonomiska bidrag från SST 2017 som totalt var drygt 900 000 kronor.

Vidare kommer de nya formella villkoren leda till potentiellt fler stödberättigade trossamfund. Utredningen har inte föreslagit att SST bör få ökade anslag trots att antalet stödberättigade trossamfund beräknas bli flera. Frälsningsarmén vill därför se att SST får ett ökat anslag som minst motsvarar de ökade kostnader som utredningens förslag innebär.

Med vänlig hälsning

För Frälsningsarmén i Sverige

Clive Adams
Samfundsledare

Kjell Olausson
Bitr. samfundsledare

Telefon exp: 08-562 282 00
E-post: csexp@fralsningsarmen.se